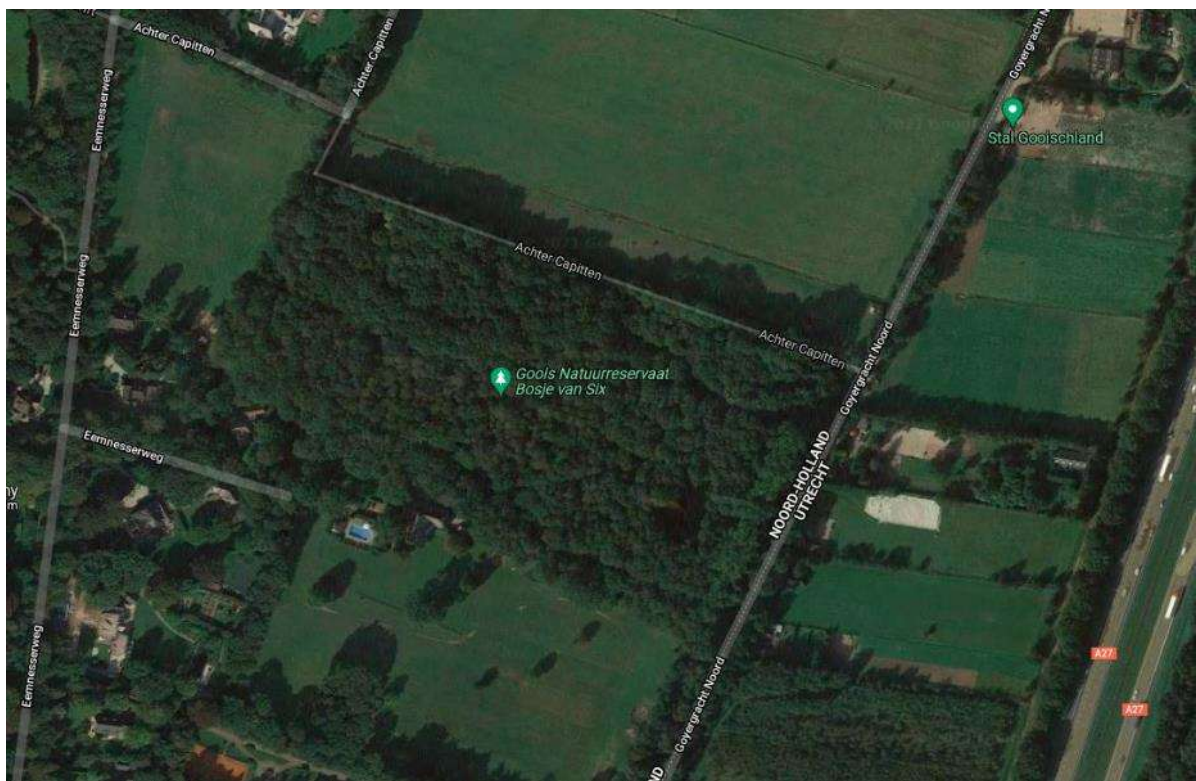

Broedvogels van het Bosje van Six in 2021

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Goois Natuurreservaat

Rapportnummer: 297

Huib Casander

Broedvogels van het Bosje van Six in 2021

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Broedvogelinventarisaties
broedvogels@vwggooi.nl
www.vwggooi.nl

Goois Natuurreservaat
www.gnr.nl

November 2021

Uitgave VWG: 297

Huub Casander

Foto's: Huub Casander (nov 2021)
Foto omslag: Google
Kaarten: SOVON

Copyright 2021 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum
Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

Intro

De inventarisaties zijn uitgevoerd door:

Pieter Bogaers
Huub Casander
Dick Jonkers
Paul van der Poel
Guus Proost
Coen Streefland
Hugo Weenen

Pieter Bogaers heeft op verzoek een beknopte beschrijving van de flora gemaakt. Meerdere van zijn bevindingen zijn in dit rapport opgenomen.

Dank aan Dick Jonkers die dit rapport kritisch heeft doorgenomen.

Bord bij toegang aan de NW-punt

Bord bij toegang aan de NO-punt

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	5
2. Inleiding	5
3. Het gebied	5
4. Werkwijze	8
4.1 Methode	8
4.2 Route	8
4.3 Tellingen	8
4.4 Weer	8
5. Resultaten	8
5.1 Vastgestelde soorten vogels en aantal territoria per gebied	8
5.2 Territoriumkaarten broedvogels	9
5.3 Niet - broedvogels	12
5.4 Vergelijking met andere gebieden	13
6. Conclusies	14
7. Aanbevelingen	15
8. Geraadpleegde bronnen	16

Noordzijde grenzend aan paardenwei

1. Samenvatting

In het voorjaar van 2021 is het Bosje van Six van het Goois Natuurreservaat (GNR) door leden van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken geïnventariseerd op broedvogels.

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de BMP-methode van SOVON voor broedvogelonderzoek. Volgens de normen van het BMP-project zijn 99 broedterritoria van 17 soorten vastgesteld.

Er zijn geen soorten gevonden van de Rode Lijst.

2. Inleiding

Het Goois Natuurreservaat laat periodiek inventarisaties uitvoeren in haar natuurgebieden om zicht te krijgen en te houden op de stand van flora en fauna, om veranderingen te kunnen vaststellen. De resultaten maken het mogelijk om de effectiviteit van het beheer te kunnen bepalen en het beheer zo nodig bij te stellen.

3. Het gebied

Het Bosje van Six is een natuurgebied van het Goois Natuurreservaat in Blaricum. Een geheimzinnig bosje van ca 6 hectare, gelegen op minder dan 200 meter afstand van de A27, ten oosten van de Eemnesserweg tussen Blaricum en Laren op de grens met de gemeente Eemnes. Bij bewoners van het Gooi is het tamelijk onbekend.

Het ligt in een gebied dat vroeger bekend was als de Bouwvenen. Toen de Gooyergracht in 1356 als grens tussen het graafschap Holland en het Sticht werd gegraven ontstonden de Bouwvenen als een driehoekige strook van bijna 3 km lang. Dit gebied werd aan Holland toegewezen, maar werd gebruikt door de Eemnesser boeren.

Het bosje kwam aan zijn naam door Jan Willem Six (van Vromade) (1872-1936) uit de familie Six, die het verkocht aan het Goois Natuurreservaat.

Het ligt in de ecologische verbindingszone tussen de droge zandgrond van het Gooi en de open Eempolder. In het bos groeit loofhout op de wat rijkere grond. Er ligt een poel als leefgebied voor amfibieën. Door de ligging aan de rand van een weiland vervult het bosje de functie van rustgebied voor diverse diersoorten.

Vanaf de toegang tot het bos aan de NW punt bij de zandweg Achter Capitten in Blaricum grenst het bos over de volle lengte van ca. 325 meter aan de noordzijde aan een naastgelegen paardenwei, hiervan gescheiden door een mantel van braam en brandnetel.

Parallel aan deze grens loopt een rechte, onverharde laan van ca. 2,5 meter breed naar een bruggetje aan de NO punt over de Gooyergracht Noord.

Het bos grenst aan oostzijde aan de Gooyergracht Noord over een afstand van ca. 175 meter.

Aan de ZO-ZW zijde grenst het bos over een lengte van ca. 350 meter aan de tuinen van Gooise villa's, die rechtstreeks toegang hebben tot het bos.

Aan de westzijde grenst het over een breedte van ca.125 meter aan een hooiland, dat in juli 2021 is gemaaid.

Het Bosje van Six is een voedselrijk hoog opgaand loofbos, met bomen tot 20 meter hoog bestaande uit Zomereik, Amerikaanse eik en Ruwe berk, zonder substantiële ondergroei. Er vindt natuurlijke verjonging plaats van de bomen, getuige de opslag van Beuk, Gewone esdoorn, en bomen van diverse soorten in diverse leeftijdsklassen. De kroonsluiting is - behalve bij de watergang die een open plek in het zuidoostelijk deel van het bos vormt - 100%. De hemelbedekking (het deel van de hemel dat niet zichtbaar is door het gebladerte) is ook fors, zo'n 50%. Er valt wel licht op de bodem, maar ondergroei ontbreekt goeddeels. Behoudens de langgerekte laan in het noordelijk deel van het bos en de open plek in het bos in het zuidoostelijk deel, is er nauwelijks sprake van een kruidlaag. Ook een struiklaag ontbreekt goeddeels.

In de struiklaag treffen we aan: Lijsterbes, Hulst, Vuilboom / Sporkehout, Spaanse aak, Gewone esdoorn, Amerikaanse vogelkers, Taxus (1,5 meter hoog).

In de kruidlaag komt in het hele bos Brede stekelvaren voor. Soms treft men Gewoon nagelkruid aan bij de paden. Smalle stekelvaren werd alleen aan de rechterzijde van het pad van NW-ZW bij de greppel aangetroffen. Op enkele plaatsen in het bos groeit Klimop (*Hedera helix*, kruipvorm), Robertskruid, met beukenopslag langs het pad. Er ligt veel dood blad in het bos.

Aan alle zijden wordt het bos omsloten door een mantel van Gewone braam en Grote brandnetel. Deze mantel maakt het bos ondoordringbaar.

4. Werkwijze

4.1 Methode

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de broedvogel monitoring methode (BMP) van SOVON (Vergeer et al, 2016).

Deze werkt als volgt. In de loop van het broedseizoen worden verschillende bezoeken aan het telgebied gebracht, waarbij alle waarnemingen van mogelijke broedvogels worden ingevoerd via een kaart op een tablet met het programma Avimap van SOVON. Deze waarnemingen worden na het veldbezoek geüpload naar de SOVON-site. Aan het eind van het seizoen wordt het aantal territoria bepaald middels automatische clustering van de waarnemingen per soort. Het resultaat van de berekening is te zien op een stippenkaart, waarbij een stip is gepositioneerd op de vroegste waarneming van de cluster binnen de SOVON-datumgrenzen.

4.2 Route

Het gebied werd volgens een vaste route op een dekkende manier doorkruist. Het traject werd wisselend 'met de klok mee' of 'tegen de klok in' gelopen.

Looproute

4.3 Tellingen

Na een verkenning op 15 maart werd het gebied elke twee weken van 27 maart t/m 19 juni geïnventariseerd. Er zijn geen avondtellingen verricht.

Een telteam bestond normaal uit twee personen waarvan minimaal één ervaren teller.

Weekend	Datum	Tijd
1	27 maart	05:39 - 06:31
2	10 april	06:07 - 07:25
3	24 april	05:16 - 06:31
4	8 mei	05:06 - 06:21
5	25 mei	06:45 - 07:29
6	5 juni	05:30 - 06:25
7	19 juni	05:19 - 06:07

4.4 Weer

Het weer in de eerste helft van 2021, volgens Weeronline.

Met een gemiddelde temperatuur van 8,3 graden tegen 8,9 normaal is de eerste helft van het jaar aan de koude kant. Vooral april en mei waren duidelijk te koud. Een recordwarme junimaand trok de gemiddelde temperatuur flink omhoog. De zon scheen vaak en in totaal kon 1009 uur zon worden genoteerd. Sinds 1906 is dat een top-10 notering.

Na vrij normale gemiddelde temperaturen in de eerste drie maanden van het jaar, waren vooral april en mei duidelijk te koud. April had een gemiddelde temperatuur van 6,7 graden tegen 9,8 graden normaal. In mei was het 2,2 graden kouder dan het gemiddelde. Juni daarentegen was flink warmer en uiteindelijk recordwarm met een gemiddelde temperatuur van 18,3 °C. tegen 16,2 °C. normaal.

5. Resultaten

5.1 Vastgestelde soorten vogels en aantal territoria per gebied

	27 maart 05:39 06:31	10 april 06:07 07:25	24 april 05:16 06:31	8 mei 05:06 06:21	25 mei 06:45 07:29	5 juni 05:30 06:25	19 juni 05:19 06:07	aantal territoria
bezoeknr	1	2	3	4	5	6	7	
Bezoektype	zonop	zonop	zonop	zonop	ochtend	ochtend	ochtend	
Wilde Eend						1		
Houtduif		2	1			1		2
Grote Bonte Specht	1	1	3		3	2		3
Wielewaal					1			
Gaai				1		1		1
Pimpelmees	1	4	5	3		1		5
Koolmees	6	11	12	6	1	3		12
Tijftjaf	1	1	1	3				3
Zwartkop		1	4	2	4	6	1	6
Tuinfluitier						1		1
Winterkoning	5	6	4	6	7	11	7	11
Boomklever		1						1
Boomkruiper	3	4	1	5	2	3	1	5
Merel	5	9	5	6	4	13	9	13
Zanglijster	2	3	3	3	3	9	4	9
Roodborst	12	19	18	16	14	17	3	17
Heggenmus							1	1
Vink	2	4	5	2	3	8	2	8
Groenling			1					1

Grote lijster uitde tabel verwijderen, want er is geen territorium vastgesteld van deze soort.

5.2 Territoriumkaarten broedvogels

5.3 Niet - broedvogels

Behalve de besproken broedvogels zijn tijdens de tellingen ook niet-broedvogels genoteerd. Hieronder een opsomming van de soorten die tijdens de tellingen foeragerend of zingend zijn aangetroffen.

- **Wilde eend:** Eén exemplaar werd op 5 juni gesignaleerd.
- **Wielewaal:** 25 mei aan de rand van het gebied.
- **Grote lijster:** Eenmaal 30 m buiten het gebied aangetroffen.

5.4 Vergelijking met andere gebieden

soort	Bosje van Six		andere gebieden												
	Gebiedsgrootte in ha	territoria op 6 ha	territoria per 100 ha	Bikbergen 2019	Crailo 2019	De Beek en Reigerseiland 2019	Oud Bussem 2019	Sijsjesberg-Ijzeren Veld 2018	Spanderswoud landgoed 2017	Einde Gooi 2015	Zwarte Berg 2014	de Zuid 2013	Corversbos 2013	Spanderswoud landgoed 2012	Spanderswoud bos 2005
			79	56	59	35	12	39	75	150	67	204	93	75	202
Houtduif	2	33,3	13,1	12,5	28,8	17,1	33,3	7,7	8,0	2,7	6,0	2,0	12,9	6,7	15,8
Grote Bonte Specht	3	50,0	31,1	26,8	45,8	37,1	66,7	35,9	12,0	18,0	29,9	14,2	24,7	8,0	26,7
Gaai	1	16,7	5,8	3,6	6,8	5,7	8,3	7,7	2,7	2,7	10,4	4,4	5,4	5,3	6,9
Pimpelmees	5	83,3	39,7	19,6	35,6	54,3	100,0	59,0	20,0	30,0	40,3	9,8	28,0	20,0	38,1
Koolmees	12	200,0	47,8	42,9	42,4	71,4	108,3	59,0	24,0	30,7	44,8	18,6	35,5	25,3	59,4
Tijftjaf	3	50,0	17,6	8,9	10,2	14,3	33,3	33,3	10,7	16,0	23,9	6,9	18,3	22,7	4,5
Tuinfluter	1	16,7	5,3			8,6		7,7	4,0				1,1	1,3	1,0
Zwartkop	6	100,0	35,2	25,0	39,0	31,4	91,7	51,3	24,0	28,7	22,4	16,7	21,5	18,7	8,9
Boomklever	1	16,7	23,1	17,9	22,0	54,3	58,3	20,5	10,7	19,3	11,9	3,9	11,8	9,3	18,8
Boomkruiper	5	83,3	31,6	19,6	28,8	51,4	41,7	41,0	14,7	25,3	44,8	22,5	25,8	18,7	27,2
Winterkoning	11	183,3	49,5	37,5	52,5	68,6	91,7	66,7	29,3	26,0	68,7	18,1	35,5	20,0	74,3
Merel	13	216,7	55,0	35,7	57,6	34,3	100,0	110,3	57,3	32,0	52,2	21,6	49,5	48,0	73,3
Zanglijster	9	150,0	16,4					28,2	18,7	7,3	19,4	10,8	14,0	5,3	20,8
Roodborst	17	283,3	57,1	50,0	86,4	34,3	91,7	92,3	22,7	27,3	86,6	41,2	38,7	24,0	82,7
Heggenmus	1	16,7	4,5	1,8		5,7	8,3	10,3	2,7	2,7	4,5	1,0	3,2	6,7	3,5
Vink	8	133,3	52,7	33,9	52,5	42,9	100,0	51,3	20,0	34,7	86,6	60,3	45,2	38,7	40,6
Groenling	1	16,7	3,4					5,1	2,7	1,3			4,3	5,3	
Percentage open veld (akker, gras)		0%		9%	9%	9%	9%	9%	60%	26%	7%	5%	31%	60%	6%

6. Conclusies

Het aantal aangetroffen vogelsoorten is kleiner dan in andere, gelijksoortige, gebieden in het Gooi. Wel ligt de dichtheid -het aantal per 100 ha- voor bijna alle soorten duidelijk hoger dan in andere gebieden. De eerste gedachte tijdens inventarisaties was dat het aantal vogels wat tegenviel. Deze cijfers tonen echter het tegenovergestelde!

Alleen de Boomklever komt in verhouding minder voor. Het aantal territoria van Boomkruipers is opmerkelijk groot voor het gebied.

Enkele soorten die wel zingend, of met een territorium indicerend gedrag zijn waargenomen, maar geen territorium hebben opgeleverd zijn: Wilde eend, Wielewaal en Grote Lijster (net buiten het gebied).

Het gebied kent voornamelijk loofbomen en dit wordt ook weerspiegeld in de populatie broedvogels. Uiteraard ontbreken de typische generalisten niet, zoals Vink, Zwartkop, Roodborst en Winterkoning. Deze halen hoge dichtheden.

Specifieke soorten voor naaldbout die we in alle andere gebieden tegenkomen, zoals bijvoorbeeld Goudhaan en Zwarte Mees, vinden we hier niet.

Grondbroeders komen er nauwelijks voor. Het gebrek aan ondergroei zal daaraan ten grondslag kunnen liggen. De vele hulststruiken en taxus bieden bescherming aan andere soorten, zoals de Zanglijster, Roodborst, Winterkoning. Hokenbroeders zoals Grote bonte specht, Boomkruiper en Boomklever hebben het moeilijk in het Bosje van Six, gezien het ontbreken van hopen in dit jonge bos.

Poeltje aan de zuid-oost kant

7. Aanbevelingen

Er is een aanlijnplicht, maar er wordt niet of onvoldoende nageleefd. Het zou verstandig zijn het complete bos ontoegankelijk te verklaren voor loslopende honden. Een hond houdt zich tenslotte niet aan de door mensen bedachte scheidslijnen. Handhaving is een must.

Ook ruiters betreden het gebied en maken desgewenst hun eigen ruiterspad. Het gebied moet verboden worden voor ruiters. Behalve aan de westzijde van het gebied moeten de toegangsregels eveneens worden vermeld bij de toegang aan de oostzijde van het bosje.

Zoals reeds aangegeven is de kroonsluiting m.u.v. het zuidoostelijke deel bijna 100%. Het verdient aanbeveling hier en daar open plekken te creëren, waardoor kansen ontstaan voor een kruid- en struiklaag. Het ringen van enkele wat oudere bomen kan de positie van holenbroeders versterken. Vogels die dit soort biotoopjes ambiëren kunnen daar baat bij hebben.

Het bos is aan alle randen omzoomd door een eenvormige en ondoordringbare rand van Gewone braam en Grote brandnetel. Het is een ruderaal stikstofrijke weinig aantrekkelijke mantel voor broedvogels. Hier zou door aan de noordzijde van het gebied door meidoorns, en andere stekelige struiken te planten een voor vogels aantrekkelijke rand kunnen ontstaan.

Ruitersporen in het bos

8. Geraadpleegde bronnen

- Vergeer J.W., A.J. van Dijk., A. Boele, J. van Bruggen & F. Hustings 2016. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Casander, H. & Rense, R. 2019, Broedvogels van Bikbergen, Crailo, De Beek Oud Bussem Vogelwerkgroep het Gooi e.o, Rapport nr. 280.
- Casander, H. 2018, Broedvogels IJzeren Veld/Sijsjesberg 2018, Vogelwerkgroep het Gooi e.o, Rapport nr. 270.
- Mooij, J. 2017, Broedvogels Hilverbeek en Spanderswoud 2017, Vogelwerkgroep het Gooi e.o, Rapport nr. 267.
- Boer, J. en R. Rense 2015, Broedvogels van Einde Gooi, Vogelwerkgroep het Gooi e.o, Rapport nr. 246.
- Jonkers, D. & Boer, J. de 2014, Broedvogels van de Zwarte Berg, Hilversum 2014, Vogelwerkgroep het Gooi e.o, Rapport nr 232.
- Jonkers, D. & Boer, J. de 2013, Broedvogels van de Zuid: Dassenbos, Erfgooiersbos en Bosberg/Hengstenberg, Vogelwerkgroep het Gooi e.o, Rapport nr. 225.
- Mooij, J. 2013, Broedvogels van het Corversbos 2013, Vogelwerkgroep het Gooi e.o, Rapport nr. 221.
- Mooij, J. 2012, Broedvogels Hilverbeek en Spanderswoud 2012, Vogelwerkgroep het Gooi e.o, Rapport nr. 213.
- Jonkers, D.A. 2005, Broedvogels van het Spanderswoud in 2005, Vogelwerkgroep het Gooi e.o, Rapport nr. 157.
- Bogaers, Mr. Drs. P. B. Ph. M. 2021, Het Bosje van Six (GNR), gemeente Blaricum, een verstoord ecosysteem nabij de A27.